

+

Evalueringsrapport «Øvelse Fjellrev 2023»

08.juni 2023

Øvingsutvalget i Innlandet

Innhold

Forord	2
Hensikt og overordnet mål	2
Om øvelsen	3
Scenario	3
Kildemateriale erfaringspunkter	3
Sentrale erfaringspunkt	4
1. Ledelse	4
2. Teamorientering	5
3. Støtte	6
4. Tilpasning	7
5. Gjensidig monitorering	8
Andre erfaringspunkt – planlegging og evaluering	9

Forord

Øvingsutvalget i Innlandet ledes av politiet og består ellers av nødetatene, Statsforvalteren, Sivilforsvaret, Heimevernet og de frivillige beredskapsorganisasjonene. Det avholdes et minimum av to samvirkeøvelser i året, hvor lokal kommune eller kommuner involveres. Første øvelse for 2023 ble arrangert i samarbeid med Lesja og Dovre kommune, og lagt sammenfallende med gradert øvelse for Forsvaret. Scenario for øvelsen var ekstremvær/bortfall av kommunikasjon (5G) og sabotasje.

Øvelsen som helhet gikk over to døgn fra 07. – 08.juni 2023, hvor det første døgnet var tilrettelagt for gradert informasjon og dermed for politi, HV05 og Forsvaret. Radert del fortsatte utover dag 2, hvor da det i tillegg ble igangsatt en todelt øvelse med en SAR-del (Søk og Redning) og en EPS-del (Evakuerte- og pårørendesenter). Medvirkende etater og organisasjoner for SAR og EPS var Politiet, Brann, Sykehuset, Sivilforsvaret, Forsvaret, HV 05, Statsforvalter, RVTS Øst, Lesja og Dovre kommune, Røde Kors Hedmark og Oppland og Radio Relæ Liga.

Denne erfaringsrapporten er kun en evaluering av del 2 av øvelsen fra aktørene som deltok; SAR ved Lesjaskogvatnet, EPS på Toftemo Turiststasjon samt kriseledelsen som var plassert på Beredskapssenteret på Dombås.

Dette er ikke en konkluderende eller uttømmende rapport, men en sammenfatning av innhentet materiale og vurderinger fra deltakende aktører, observatører og deltakende frivillige for felles erfaringslæring.

Hensikt og overordnet mål

Hensikten med øvelsen var å øve samvirket på skadested, øve informasjonsflyt mellom aktørene, samt øve kriseledelsen og EPS for Lesja og Dovre kommune. Gjennom slik samøvelse for så å styrke krisehåndteringskompetansen i Innlandet.

Overordnet mål for øvelsen:

For å kunne evaluere samvirke mellom de forskjellige aktørene under øvelsen var det ønskelig at vi har et felles utgangspunkt. Derfor ble evalueringsmodellen Big 5 valgt som et utgangspunkt for denne evalueringen. Big 5 er en analytisk modell for evaluering av teamprosesser. Felles mentale modeller for evalueringen, tillit og god sirkelkommunikasjon er viktige faktorer som gir et grunnlag for evalueringsmodellen. For mer utdypende om evalueringsmodell viser vi til artikkelen «Is there a Big Five in teamwork» av Salas, Sims og Bruke. Modellen ble presentert for aktørene på de to arrangerte fagdage i forkant.

Hovedmål for evaluering er derfor fordelt på fem hovedområder: (1) Ledelse, (2) Teamorientering, (3) Støtte, (4) Tilpasning og (5) Monitorering.

Erfaringsrapporten har som formål å belyse og oppsummere de viktigste erfaringene fra øvelsen for samvirket, slik at vi er bedre rustet til å håndtere fremtidige uønskede hendelser og kriser og vår rolle i samvirket. For mer utdypende evaluering fra de deltakende aktører viser vi til vedleggene og aktørenes egne rapporter.

Om øvelsen

Øvelsen ble gjennomført som en fullskala samvirkeøvelse på taktisk nivå og operativt nivå. Den var realistisk, ble gjennomført med aktivt spill. Grunnet reiseavstand mellom skadested og evakuerte- og pårørendesenter ble det besluttet å kjøre separate øvelser, men med sammenfallende scenario. For å ikke bruke unødvendig reisetid fra varsling til oppstart ble det også besluttet om felles fremskutt depo for oppmøte.

Oppmøte for skadested var Lesjaverk stasjon, ca 10 minutter reise fra skadested og det ble kjørt tidsstyrt avreise for å hindre opphopning av utsett av båter og bedre muligheter for tildeling av oppgaver for mannskap.

Oppmøtested for evakuerte- og pårørendesenter var Toftemo Turiststasjon med felles informasjon for mannskap før øvelsesstart.

Scenario

Et firma på omtrent 60 ansatte har firmatur hvor de er delt i to ulike grupper for aktivitet. 21 ansatte er reist til Lesjaskogvatnet for å padle kano, fordelt på 8 kanoer og resten av de ansatte er på gåtur i Grimsdalen. Været ved oppstart er grått og med lett bris av skiftende retning.

Etter et par timer er padlerne spredt over et relativt stort område grunnet varierende padleferdigheter, og ikke alle har kontakt med de andre padlerne. Brått slår været om til kraftig østavind og padlerne får store problemer. Flere kanoer velter og de som kommer seg i land er spredt over et stort område. Gjengen på gåtur i Grimsdalen har også spredt seg, da noen ønsket å gå lengre tur, mens andre kjører innom flere steder med bil. Det er dårlig mobildekning, og de får derfor beskjed om hendelsen på Lesjaskogvatnet på litt ulike tidspunkt og fra ulike kilder – først sms og mobilsvaer-meldinger fra noen av de som har kommet seg i land. Alle disse kommer seg selv etter hvert til EPS på Toftemo i flere puljer. I tillegg er det andre pårørte familier som er på hytte i Gudbrandsdalen og bopel på Lillehammer som ankommer EPS utover formiddagen.

SAR Lesjaskogvatnet: Her ble øvelsen kjørt med markører for savnede på Lesjaskogvatnet.

EPS Toftemo: Her ble øvelsen kjørt med markører for både evakuerte, berørte kollegaer og familier

Kildemateriale erfaringspunkter

For evaluering ble det innhentet erfaringsrapporter fra alle aktører med hovedfokus på prinsippene innen «Big 5» fordelt på de fire hovedområdene; Kriseledelsen, Evakuerte- og pårørendesenter, Søk og redning på skadested samt ILKO på skadested.

Sentrale erfaringspunkt

Vi oppsummerer først kort i forhold til Big 5 under hvert enkelt øvingsområde, så vil vi oppsummere noen andre relevante erfaringspunkter som har kommen inn til slutt. For utdypende informasjon se vedleggene fra aktørene.

1. Ledelse

Evnen til å dirigere og koordinere aktivitetene. (struktur/oversikt/sirkelkommunikasjon)

Kriseledelse (Beredskapssenteret)	EPS (Toftemo)	ILKO (Lesjaskogvatnet)	SAR (Lesjaskogvatnet)
<p>Fungerte godt: På et overordnet nivå en øvelse med ekstremt mange detaljer som supert utgangspunkt for læring og forbedring.</p> <p>Mye som fungerte veldig bra tatt i betraktning mange ferske aktører i viktige nøkkelfunksjoner.</p>	<p>Fungerte godt: Samspillet og samarbeidet i ledelsen av EPS.</p> <p>God oversikt over ressurser, endring i behov og omfordelinger av oppgaver underveis.</p> <p>God sirkelkommunikasjon mellom aktørene underveis</p>	<p>Fungerte godt: Strukturerte statusmøter som med progressiv bedring og utvikling underveis</p> <p>Tydighet i kommunikasjonen: korte, konkrete, konsise statusrapporteringer</p>	<p>Fungerte godt: Rask respons i lag når ordre ankom</p> <p>Åpen dialog mellom mannskap fra ulike aktører både på vann og på land.</p>
<p>Kan forbedres: Kommunene opererte med to grupper (faggruppe/stab) som jobbet separat og atskilt og ga lite tydelig kriseledelse</p> <p>Håndtering av presse: bør ha en kontaktperson mellom media og kriseledelse for bedre flyt</p> <p>Det ble ikke lagt ut beroligende budskap på kommunens nettside, og kommunens rolle ble litt glemt i denne øvelsen</p>	<p>Kan forbedres: Systematiske statusmøter – disse ble gjennomført, men agenda/innhold burde vært mer tydelig/strukturert og systematisk.</p> <p>Det hadde vært nyttig å i større grad å få trent realistisk på selve etableringen av EPS, inkludert varsling til både kommunalt personell og frivillige organisasjoner.</p> <p>Felles visuell logg i KO burde vært opprettet for bedre oppdateringsmuligheter for organisasjonsledere</p>	<p>Kan forbedres: Gode visualiseringer – det var kontroll, men ikke godt nok visualisert for felles forståelsen</p> <p>Samlet oversikt over ressurser, savnede</p> <p>Sikre sirkelkommunikasjon og mindre bruk av stammespråk</p> <p>Plassering av ILKO kunne med fordel vært trukket litt lengre unna eller inn grunnet støy</p>	<p>Kan forbedres: Det ble noen misforståelser mellom ulike ledernivå</p> <p>Visualisering savnede/ressurser oppdateringer for fellesforståelse mannskap</p> <p>Bruk av stammespråk er ikke heldig når flere aktører skal samarbeid</p>

2. Teamorientering

Troen på betydning av å sette teamets mål over individuelle medlemmers mål
(Motiverende team, Koordinering og involvering)

Kriseledelse (Beredskapssenteret)	EPS (Toftemo)	ILKO (Lesjaskogvatnet)	SAR (Lesjaskogvatnet)
<p>Fungerte godt: Det ble gjennomført statusmøter, og faggruppe og stab samarbeidet godt.</p>	<p>Fungerte godt: God samhandling og samvirke mellom de ulike aktører som hadde ansvar for den psykososiale ivaretagelsen.</p> <p>Alle jobbet sammen på tvers av aktører med mål om å ta godt vare på evakuerte og pårørende</p>	<p>Fungerte godt: Det ble skapt felles situasjonsforståelse ved bruk av whiteboard/Kart i orienteringene.</p>	<p>Fungerte godt: Øvelsen på Lesjaskog var god ved at det var veldig få som gikk og "sparket småstein" med unntak av en liten stillstand midtveis som involverte etater allerede har en oppfølgingsplan for.</p> <p>Meget godt samarbeid ute i båt mellom mannskap fra Brann/RK</p>
<p>Kan forbedres: Plangruppen ble utilsiktet for stor. Her burde i henhold til planverket kun de som var involvert i hendelsene ha sittet og kommunedirektør burde ha sittet sammen med ordfører i kriseledelsen slik organisasjonskartet er besluttet.</p>	<p>Kan forbedres: Politiet bør sette stab ved gjennomføring av denne type øvelser – hvis ikke det blir gjort må det spilltekniske tydeliggjøres og avklares i forkant</p> <p>Statusmøtene burde inkludert vurdering av ressursbehovet framover. (omdisponeringer, ressursbehov fra politi, prest osv)</p> <p>Tidvis manglende felles situasjonsforståelse som kunne vært løst med flere statusmøter og bedre kommunikasjon mellom ledelsen i KO og organisasjonsledere</p>	<p>Kan forbedres: For optimal felles situasjonsforståelse burde visualiseringen vært bedre strukturert og med tydeligere ansvarsfordelingen.</p> <p>Momenter som antall savnet, funnet, døde + mål med innsats og HMS/risikofaktorer vært bedre visualisert</p>	<p>Kan forbedres: Midtveis i øvelsen oppsto det en for lang periode med noe forvirring mellom oppgavefordeling, som førte til forsinkelser i søk på vann</p>

3. Støtte

Evnen til å forutsi andres behov og støtte dem slik at arbeidsbelastningen blir fordelt

(Oppgavefordeling, Støtteatferd, konflikthåndtering)

Kriseledelse (Beredskapssenteret)	EPS (Toftemo)	ILKO (Lesjaskogvatnet)	SAR (Lesjaskogvatnet)
<p>Fungerte godt: Stort engasjement og mye god læring ute i de enkelte kommunale virksomhetene.</p> <p>God etablering og bruk av krisestøtteverktøy som kontinuitetsplaner, tiltakskort og rapportering i cim som grunnlag for felles situasjonsforståelse.</p>	<p>Fungerte godt: Meget godt samarbeid og støtte mellom aktørene.</p> <p>De frivillige utførte sine tildelte oppgaver meget godt, og bidro til kommunens bistand. Leder for Lesja Røde Kors hadde god kommunikasjon med KO og bidro til god fordeling og ivaretagelse av frivillige.</p> <p>Tydlig og god kommunikasjon og omfordelinger av oppgaver underveis når behovene endret seg på de ulike stedene.</p>	<p>Fungerte godt: Det ble vist god støtteatferd mellom aktørene underveis, med gode justeringer</p>	<p>Fungerte godt: Flere som tilbydde ressurser til andre etater, da de så behovet, spesielt Sivilforsvaret, Røde Kors og NRRL</p>
<p>Kan forbedres: Savnet mer systematisk avrapportering mellom faggrupper og stab</p> <p>Det ble ikke gitt beskjed om å opprette EPS fra kriseledelsen.</p>	<p>Kan forbedres: Bedre ledelsestøtte for politiet som blir meget alene med mye er viktig for å få effektivitet og god oversikt, og bedre sirkelkommunikasjon.</p> <p>Ledelse ved EPS bør ikke uttale seg til pressen ved en slik alvorlig hendelse</p> <p>Kunne vært bedre ressursstyring for håndtering av oppgaver. Enkelte etater hadde mer enn nok med å håndtere tildelte oppgaver, mens andre hadde personell med kompetanse som ikke ble benyttet</p>	<p>Kan forbedres: For å oppnå overskudd om leder i en så stor hendelse er lederstøtte meget viktig. Her var det flere aktører som burde hatt bedre ledelsestøtte for å få effektivitet og god oversikt, og bedre sirkelkommunikasjon.</p> <p>Vindusmelding ble gjennomført, men siden det var lite å observere ved ankomst kan ikke denne gi så god oversikt som ved et mindre skadested.</p>	<p>Kan forbedres: Det var elementer av at beskjeder fra KO ikke ble fulgt opp før aktører fikk Etterspørslersom ble/ikke ble fulgt opp</p> <p>Søk på vann burde vært iverksatt raskere for mer effektivt søk. Uklarheter i ordre fra ILKO, ulikt stammespråk og uklare rollefordelinger forårsaket forsinkelser.</p>

4. Tilpasning

Tilpasse handlingsmønster som en respons på endring

(Unngå «more of the same»/endringsvillighet/respons på «nyankomme»)

Kriseledelse (Beredskapssenteret)	EPS (Toftemo)	ILKO (Lesjaskogvatnet)	SAR (Lesjaskogvatnet)
<p>Fungerte godt: Stedfortredende kommunedirektører satt i kriseledelse og faggruppe. De hadde mer oppdatert og aktuell informasjon enn stabssjef.</p>	<p>Fungerte godt: Endringer ble foreslått, hørt, begrunnet og fulgt opp (f.eks hvem som var pårørende og evakuert, g om man skulle merke eller ikke merke evakuertsenteret bedre.</p> <p>Nyankomme hjelpere ble godt tatt imot og satt inn i situasjonen.</p> <p>Håndteringen av pårørende og evakuerte ble håndtert godt og effektivt av mannskapene som tok de mot. Helt fra mottak ved ankomst til videre oppfølging inne på det opprettede EPS.</p>	<p>Fungerte godt: God endringsvillighet underveis i ILKO. Det ble gjort gode tilpasninger etter hvert statusmøte ut fra innkommen informasjon</p>	<p>Fungerte godt: Nyankommet mannskap kom raskt ut i oppdrag</p> <p>Søk langs land fungerte meget godt og rutiner, oppfølging og retningslinjer fungerte.</p>
<p>Kan forbedres: Stabssjefens informasjon var kort og overfladisk og lite egnet til å skape god situasjonsforståelse og godt nok grunnlag for eventuelle beslutninger</p>	<p>Kan forbedres: Opplæring på registrering og oppfølging på de endringer som måtte gjøres underveis, blant annet ved bortfall av mobilnett, kunne vært bedre.</p>	<p>Kan forbedres: Bedre gjensidig tillit kunne medført unngått misforståelser i kommunikasjon mellom ILKO og mannskap</p> <p>Noen utfordringer i kommunikasjon og rollefordeling i ILKO førte til forsinkelser med å få mannskap ut i søk, spesielt på vann. Som eksempel tok det over en time fra innmeldt observasjon om person observert i vannet til søkslag ble sendt ut.</p> <p>ILKO burde vært flyttet innendørs eller til annen mer skjermet lokalisering. Visuell og verbal støy bidro til problemer med god sirkelkommunikasjon.</p>	<p>Kan forbedres: Bedre ressursoversikt samlet for alle aktører tidlig i aksjonen kunne medført bedre samarbeid og mindre stillstand.</p> <p>Søk langs land med konkrete øvingsmål hadde vært en fordel, for bedre erfaringslære for mannskap her. Det ble lite «nye» øvingselement for denne delen av øvelsen.</p>

5. Gjensidig monitorering

Evnen til fellesforståelse og god oppmerksomhet/tilstedeværelse

(God oversikt og sambandsbruk, gjensidig tillit)

Kriseledelse (Beredskapssenteret)	EPS (Toftemo)	ILKO (Lesjaskogvatnet)	SAR (Lesjaskogvatnet)
<p>Fungerte godt: Oversikten var ganske god</p>	<p>Fungerte godt: God sirkelkommunikasjon mellom aktørene</p> <p>Det ble holdt god oversikt og var en tydelig gjensidig tillit mellom kommunale og frivillige aktører</p> <p>Det ble gjennomført en opplærings-/informasjonskveld i samarbeid med Lesja og Dovre Brannvesen for de frivillige i forkant og dette bidro til god trygghet og felles forståelse av hva og hvordan et EPS-driftes.</p>	<p>Fungerte godt: Meget god justeringer i ILKO etter hvert statusmøte. God tilstedeværelse og oppmerksomhet, og evne til å justere etter innspill fra observatører ga god erfaringslære</p> <p>Radio Relæ Ligaens kompetanse og innspill underveis med sporing og under bortfall av nødnett fungerte meget godt.</p>	<p>Fungerte godt: Mannskap fra ulike aktører hadde god oppfølging i forhold til hverandre.</p>
<p>Kan forbedres: Her ble følelsen av at dette var to ulike kriseledelser forsterket over tid. Siden det ble tidsforskyvninger i de to ulike øvelsene så påvirket dette også kriseledelsen.</p>	<p>Kan forbedres: Noe mindre utfordringer rundt registrering, og spesielt rundt den planlagte registreringen i CIM som så ut til å møte på utordringer.</p> <p>Frivillige som bisto på registrering gjorde en kjempejobb, men skulle gjerne hatt bedre opplæring, og spesielt kom dette til syne når det oppsto utfordringer</p>	<p>Kan forbedres: Brukt av ulikt stammespråk førte til usikkerhet og forsinkelser, blant annet ved ulik anropssignaler for båter med mannskap fra flere aktører.</p> <p>Variierende sambandsspråk skaper misforståelser</p> <p>Ved bortfall av nødnett/mobilnett og overgang til DMO må det etableres bedre prosedyrer for hvordan håndteres</p> <p>Manglende tillit mellom ledere fører til noen utfordringer i kommunikasjonen underveis</p>	<p>Kan forbedres: Planlegging/oppfølging av markører kunne vært bedre, da forsinkelser med utsetting førte til forsinket oppstart av SAR. Dette påvirket «samspillet» mellom de to øvelsene.</p> <p>Elementet med bortfall av nødnett og overgang til DMO kom ikke godt nok frem og ut til mannskap og dette elementet fikk man derfor ikke så god øvingseffekt på.</p>

Andre erfaringspunkt – planlegging og evaluering

Her kommer en oppsummering av andre erfaringspunkter som har kommet frem i de ulike evalueringene, men som ikke faller under Big 5 modellen.

- Burde hatt samvirke-evaluering i fellesskap
- Det bør være bedre maler for hvem som gjør hva i planleggingen i øvingsutvalget. Det ble mange kokker inn i arbeidet lokalt fra kommunen her.
- Opprettelsen av ulike plangrupper for de ulike deler av øvelsen var et godt grep, men de ble ikke involvert og tatt i bruk på en god nok måte.
- Fysiske møter i plangruppene av og til hadde vært en fordel. Teamsmøter fungerer godt i informasjonsdeling og oppgavefordeling når man benytter dette i kjølvannet av fysiske møter
- Kommunikasjonen og informasjonsdeling av status og planlegging har i noe grad foregått meget lokalt. Med bedre kommunikasjon kunne flere ha bidratt til å løse utfordringer som dukker opp underveis. Dette kunne blant annet bidratt til å forhindre forsinkelsen for oppstart av SAR-øvelsen.
- Bedre involvering og deltakelse fra andre FORF-aktører hadde vært en fordel. FORF var informert om øvelsen, men i ettertid kan reaksjoner tyde på at informasjonen ikke var tilstrekkelig for involvering og deltakelse av flere aktører.
- Noe av øvingselementet med kommunal kriseledelse falt bort da øvingen ble delt i to ulike øvingsfelt fordelt på Lesjaskogvatnet og Toftemo, og at det ble forskyvninger i oppstart
- Øvelsen var godt planlagt, og det har vært bra dialog i øvingsutvalget. Alle møtene var via teams, det burde med fordel vært et par møter hvor øvingsutvalget kunne hatt fysiske møter.
- Lokalt brannvesen gjorde en bra jobb i alle faser, da spesielt i planleggingen. Dette var mye av årsaken til at øvelsen gikk så bra som den gjorde.
- Forberedelsene burde vært satt i gang litt før, så øvelsen ikke hadde blitt så forsinket.
- 110-sentralen ble lite involvert i planleggingen, da kontaktpersonen for 110-sentralen var sykmeldt i denne perioden. Dette burde blitt fanget opp tidligere, slik at en representant fra 110 sentralen ble med på et tidligere tidspunkt. Dette førte til noen misforståelser i konferansen mellom nødsentralene, HRS og innringer, samt ut varsling av ressurser.
- Øvelsen i sin helhet inneholdt mange gode momenter, men hadde et større potensial for spill. Lokasjonene for EPS og SAR-hendelse var velegnet til øvelse, men avstanden mellom de to ble for stor. Ved å legge lokasjonene nærmere hverandre i en fremtidig øvelse kan det spilles inn flere oppgaver som kommunikasjon mellom redningslag og EPS-mottak, pasienttransport og overlevering, og mer samvirke mellom flere etater. Ut fra øvingsmålene ville dette også ført til bedre felles situasjonsforståelse, spesielt for de som var på EPS.
- Ut fra ambisjonsnivået og omfanget av øvelsen ble planressursene, utilstrekkelig for politiets del.
- Fagdag i forkant fungerer godt, men her burde det deltatt flere av de som faktisk skulle øves og spillstab for å sikre bedre kompetansedeling og felles forståelse i forkant av øvelsen.

Oppsummering av tiltak til forbedringer i forhold til planlegging og gjennomføring

- Planlegging bør involvere også fysiske møter for bedre fellesforståelse, involvering og koordinert planlegging. En gjennomgang med spillstab i forkant bør prioriteres
- Øvingsdirektiv må ferdigstilles tidligere og må gjennomgås bedre av alle aktører for å sikre felles situasjonsforståelse.